

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Populierstraat 105

Roeselare, West-Vlaanderen

2024D186

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Merlijn De Baene

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2024

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	8
1.2.1 Landschappelijk kader	8
1.2.2 Historisch kader	15
1.2.3 Archeologisch kader	23
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	29
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de realisatie van een verkaveling van 5 loten in Roeselare, provincie West-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 18 321 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 10 657 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als agrarisch gebieden en deels in een zone bestemd voor milieubelastende industrieën. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 5000 m².

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

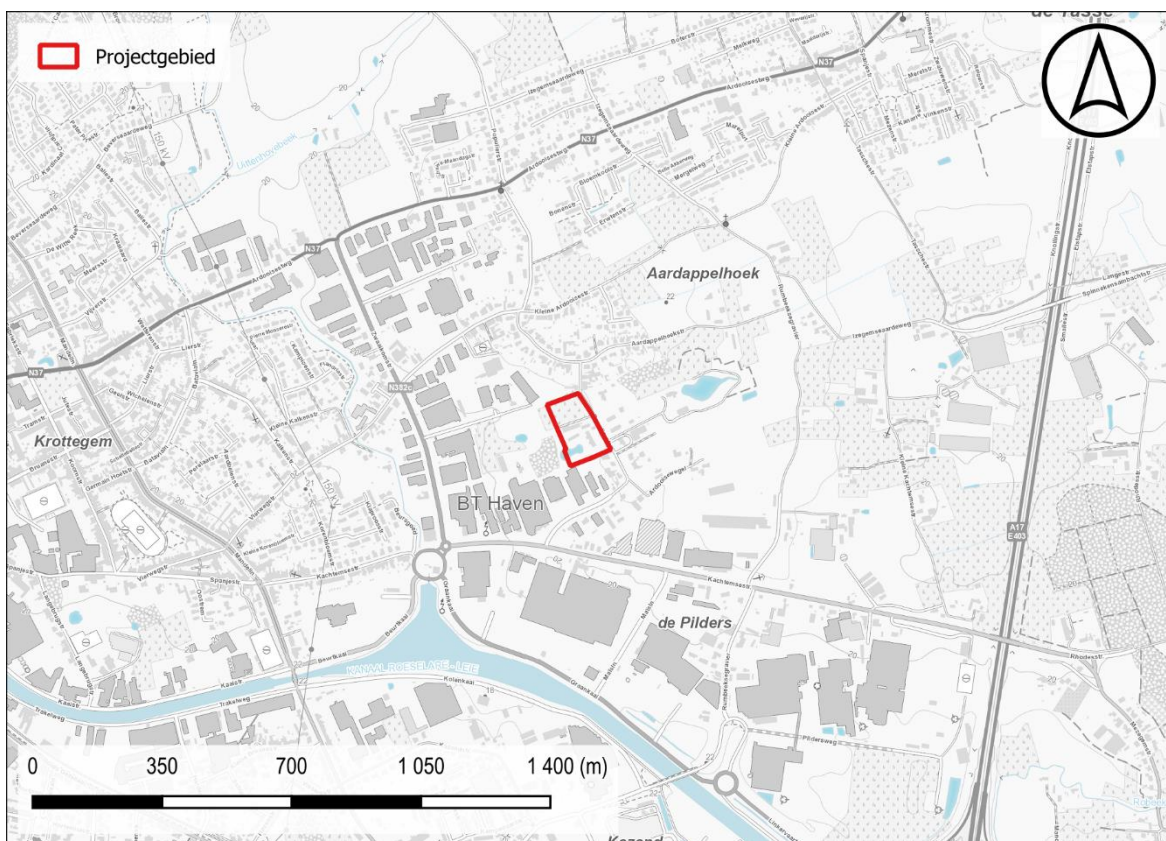
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2024D186	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 64708	Y ₁ : 182713
	X ₂ : 65071	Y ₂ : 182973
KADASTER	Roeselare Afdeling 2, Sectie B, Nummers 1627D, 1609B	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied ligt in Roeselare langs de Populierstraat, in de provincie West-Vlaanderen. Het bedrijventerrein *De Haven* ligt net ten zuidwesten van het terrein. Het kanaal Roeselare-Leie stroomt op ca. 600 m ten zuiden en de Krommebeek op ca. 500 m ten westen. Het centrum van Roeselare bevindt zich op ca. 2400 m ten westen.

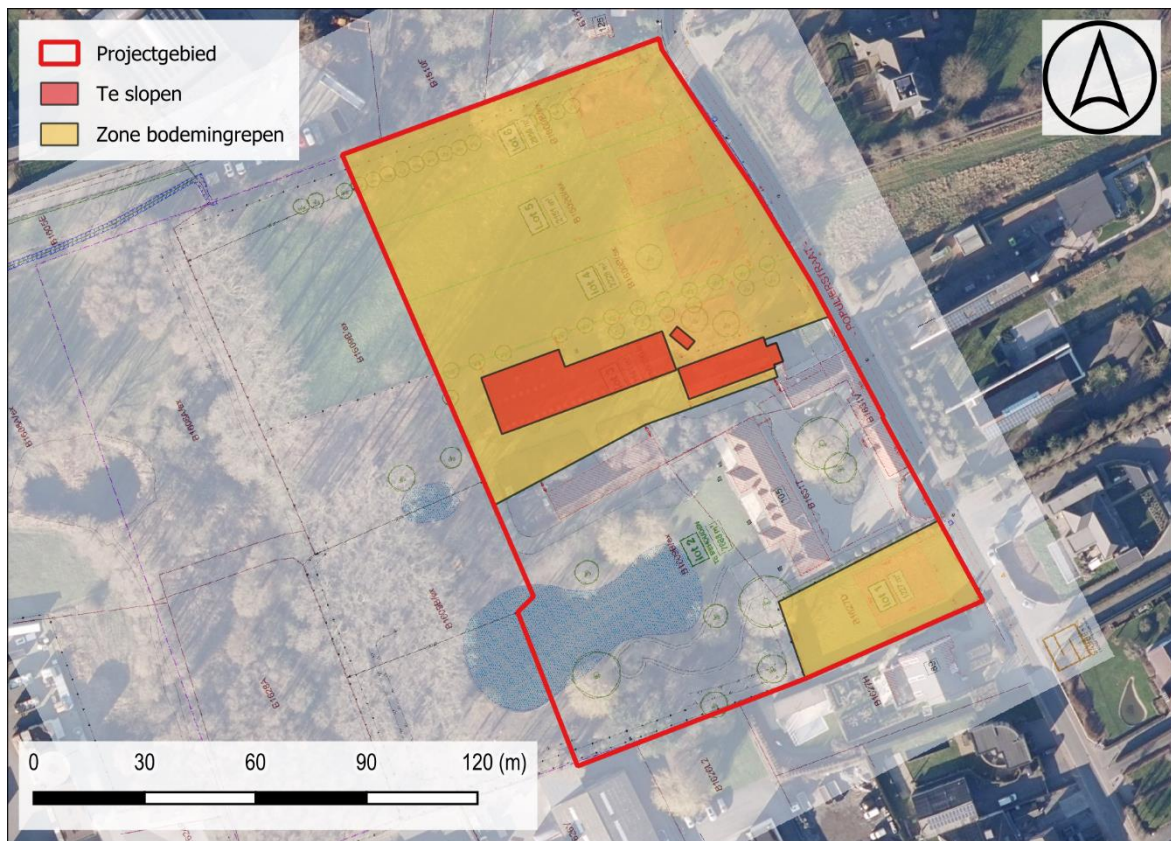
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 18 321 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 10 657 m².

Momenteel is het onderzoeksgebied bebouwd met een zestal structuren. Drie hiervan, met een gezamenlijke footprint van ca. 927 m², worden in functie van de geplande werken gesloopt. Daarnaast is ca. 1750 m² verhard. Een bestaande villa met tuin zal behouden blijven. In de verkavelingsvoorschriften is opgenomen dat hier géén bodemingreep zal plaatsvinden.

De opdrachtgever plant de verkaveling van de rest van het terrein. Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken, het hiermee gepaard gaande werfverkeer en de toekomstige ingrepen binnen de individuele kavels het potentieel archeologisch niveau over het volledige plangebied bedreigen. Daarom wordt binnen deze archeologienota uitgegaan van een integrale versterking van ca. 10 657 m² van het terrein.

Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomosaïek (©Geopunt)

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het projectgebied ligt ter hoogte van de zandleem- en leemstreek, net ten noorden van de subseque vallei van de Mandel van Roeselare. Deze zone vormt het overmaatse, 500 tot 700 meter brede subseque zijdal van het Leiedal tussen Oostrozebeke en Roeselare. Aan de voet van de zeer afgevlakte dalflanken kan men er zandige laagterrasresten herkennen, gelegen op een hoogte van ongeveer 17 + m TAW. Meer centraal ligt de iets lager gelegen meer kleiige dalbodem van de holocene vallei. Die alluviale vlakte waarin de kleine rivier stroomt, ligt op 14 tot 15 + m TAW, heeft een gemiddelde breedte van hoogstens 200 m en helt zeer langzaam naar het oosten. Ze vertegenwoordigt het deels opgevulde holocene dal dat zich in de zandige opvulling van het boven-pleistocene dal ingesneden had. Het laagterras domineert de smalle alluviale vlakte over een tweetal meter.² Het dal van de Krommebeek loopt ca. 500 m ten westen van het terrein en mondt uit in het Kanaal Roeselare-Leie.

Het microreliëf situeert het projectgebied op een hoogte van **ca. 20.9 tot 23 + m TAW**. Het terrein ligt hoger aan de kant van de bebouwing en loopt dus af in noordwestelijke richting. Ter hoogte van de bebouwing en tuinzone lijkt het terrein ook genivelleerd. Vermoedelijk vonden in die zone in het verleden maaiveldwijzigingen plaats. De omvang van deze maaiveldwijzigingen of de impact op de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed is op basis van de beschikbare gegevens niet met zekerheid te bepalen. Daarnaast is in zuidwestelijke hoek een ophoging waar te nemen.

Het projectgebied is gelegen in het Lid van Kortemark (Formatie van Tielt). **De Formatie van Tielt** bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment. Het oudste lid is **het Lid van Kortemark** en bestaat uit horizontaal gelamineerd fijn zandig grof silt en kleiig-siltig zeer fijn zand. Het is afgezet in de overgangszone tussen de buitenkust en de open shelf.

Het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holocene (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

De bodemkaart geeft een bodem weer met een bedolven bodemprofiel. Ter hoogte van het onderzoeksgebied komen drie bodemtypes voor. In noordoostelijke hoek, in beperkte mate, is het bodemtype **Scf** te herkennen. Dit type is een matig droge, wak gleyige lemige zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Bij deze reeks matig droge lemige zandgronden ligt de humustoestand van de bouwvoor geassocieerd met de profielontwikkeling zoals vermeld bij de droge lemige zandgronden; het humusgehalte kan wel iets hoger liggen. Roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm.

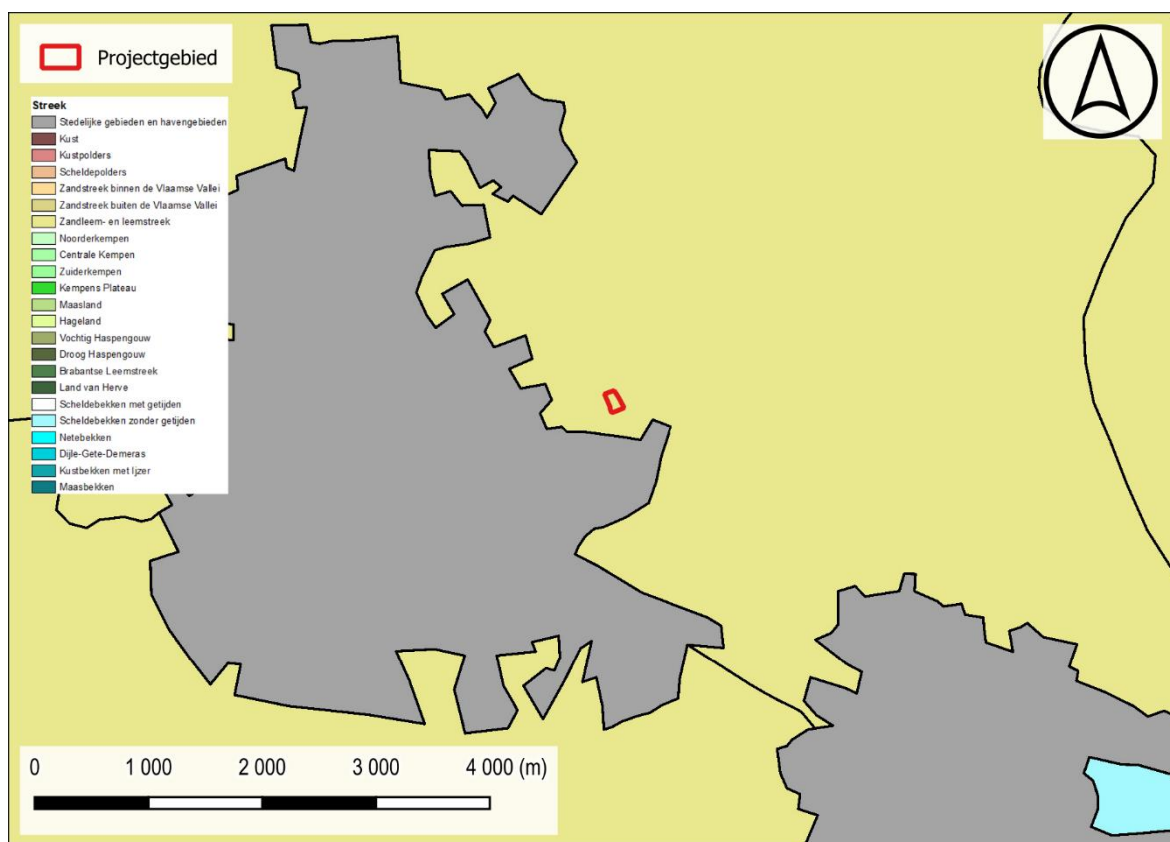
Het bodemtype **Pdc** is een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwlaag is zeer donker grijsbruin en humeus rijk. Het materiaal wordt bruin tot bleekbruin vanaf 30 cm diepte en in deze horizont komen roestverschijnselen voor vanaf 40-60 cm. De sterk verbrokkelde en gevlekte textuur B begint tussen 60 en 80 cm. De klei aanrijkingshorizont is in veel gevallen bijna verdwenen en worden ijzerconcreties

² De Moor, G. Lootens, M. Van de Velde, D. en Maart, L. 1996. Quartairgeologische kaart, kaartblad 21, Tielt. Departement Omgeving.

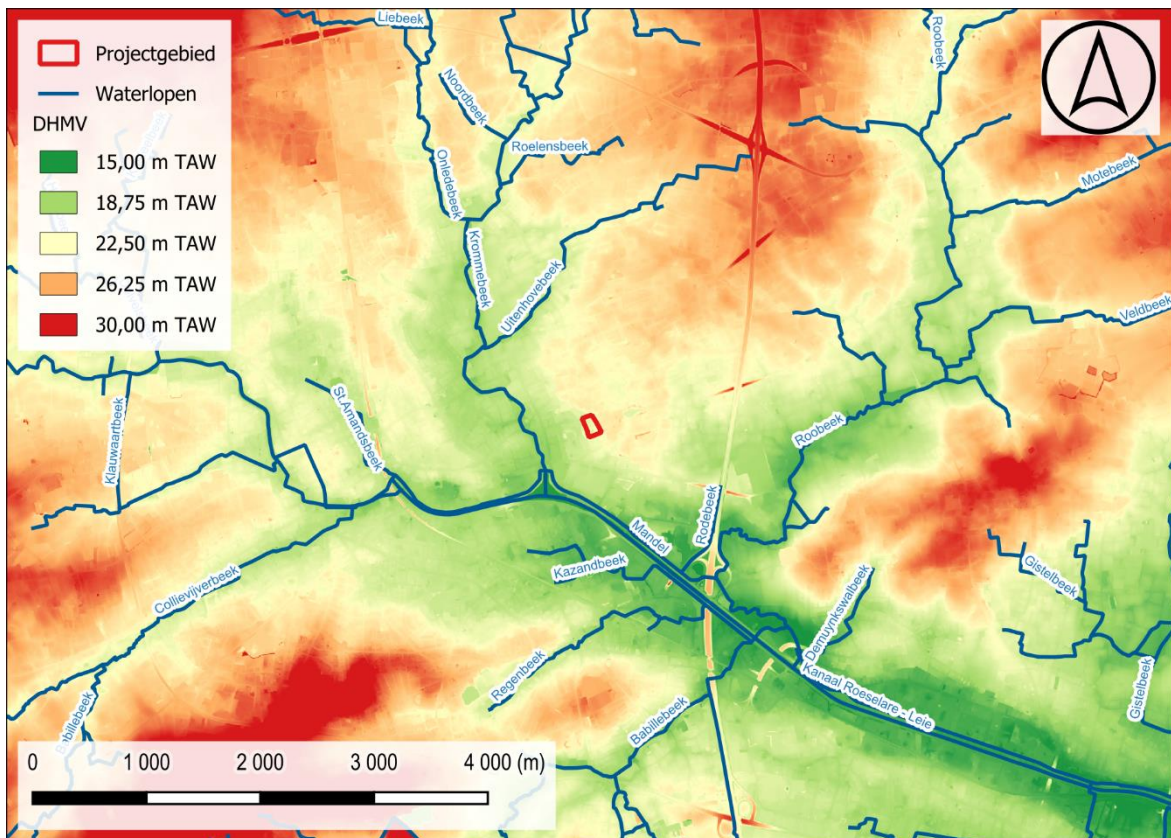
aangetroffen. Soms komt een zand- of leemsubstraat voor, in andere golvende gebieden waar Tertiair binnen boorbereik voorkomt is het een klei of klei-zandsubstraat.

Het bodemtype **Scp(s)** is een bedolven, matig droge lemig-zandbodem zonder profiel. Het zandlemig sediment is ca 50 cm dik en gaat over in een leemsubstraat of Tertiair. De Ap is donker bruingrijs en 30-40 cm dik. Tussen de Ap en het moedermateriaal of substraat is een zwak humeuze overgangshorizont aanwezig van 10-20 cm dik.

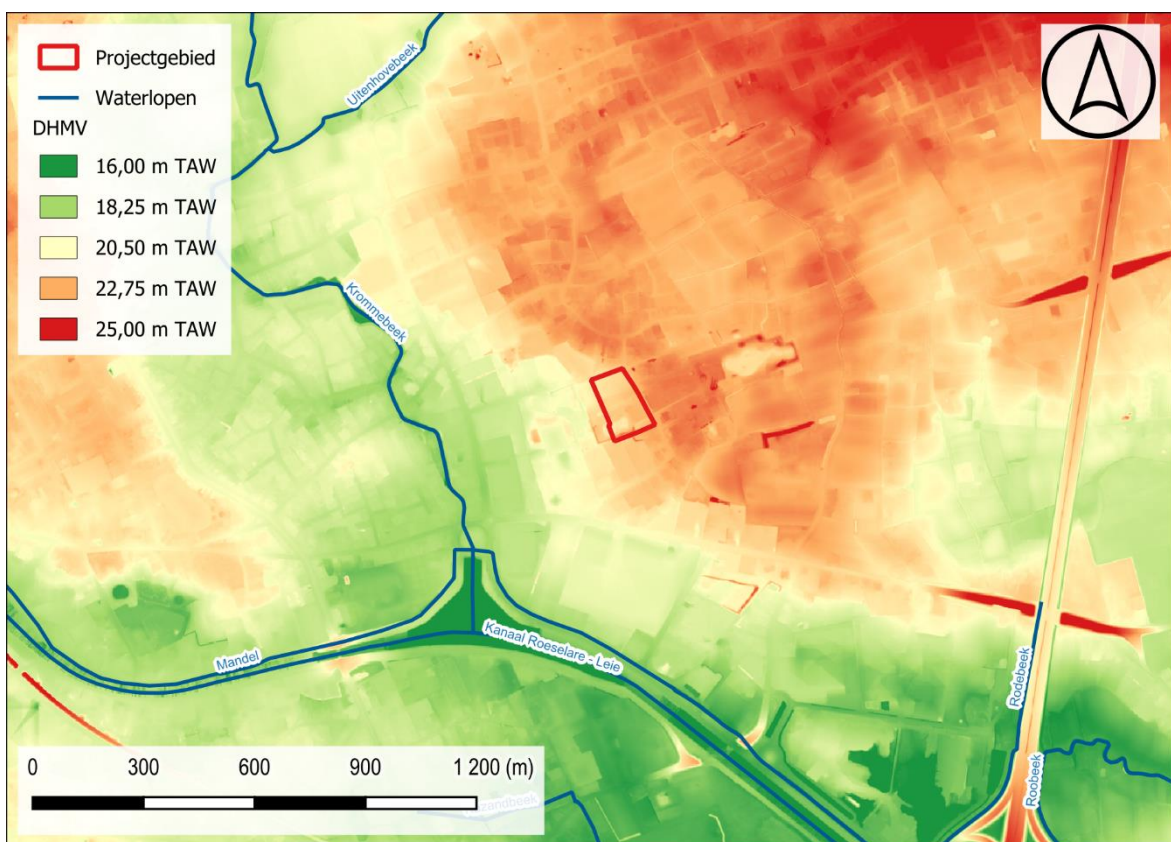
Gelet op de ligging langs de rand van twee valleien, op iets hoger terrein dient ter hoogte van het plangebied uitgegaan te worden van een **verhoogde trefkans inzake artefactenconcentraties**. Uit de gegevens van de bodemkaart kan vermoed worden dat de bewaringskansen m.b.t. artefactensites gunstig kunnen zijn. Daartegenover staat echter dat er in het verleden reeds bouwwerken zijn uitgevoerd en vijvers zijn uitgegraven waardoor het bodemarchief mogelijk is verstoord.

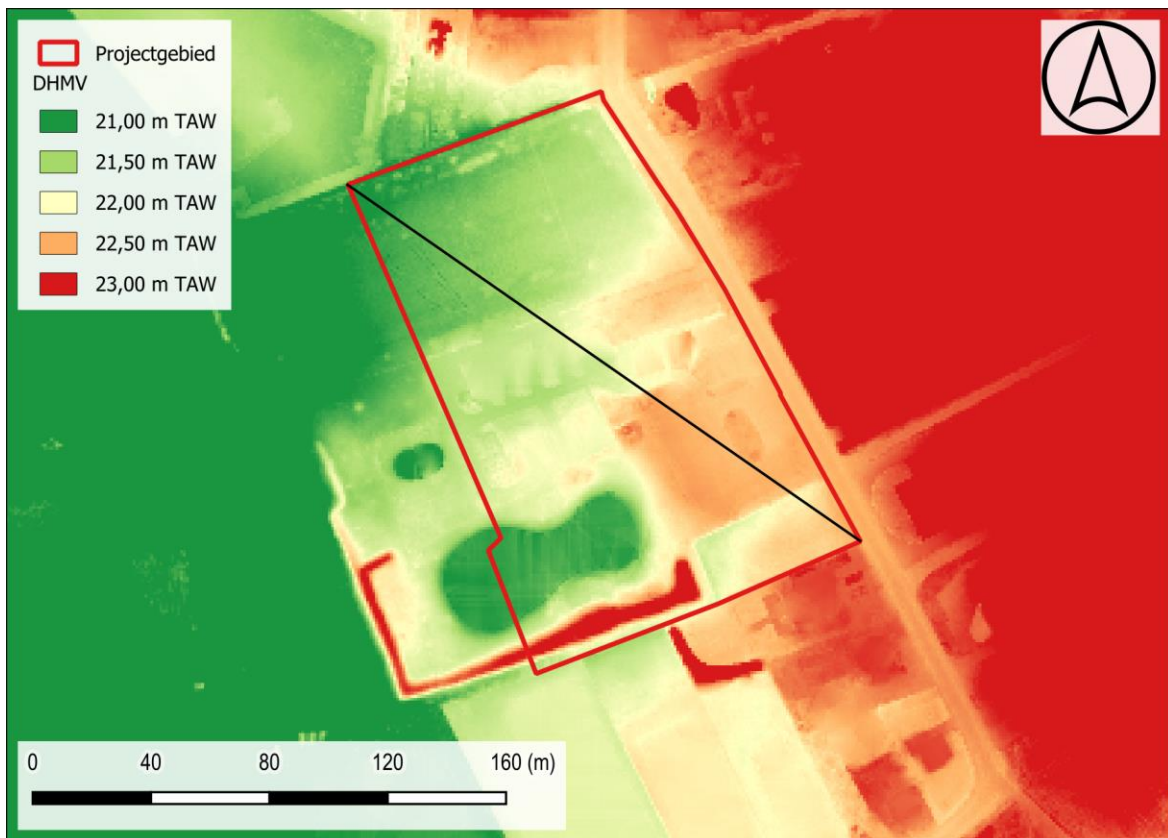
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

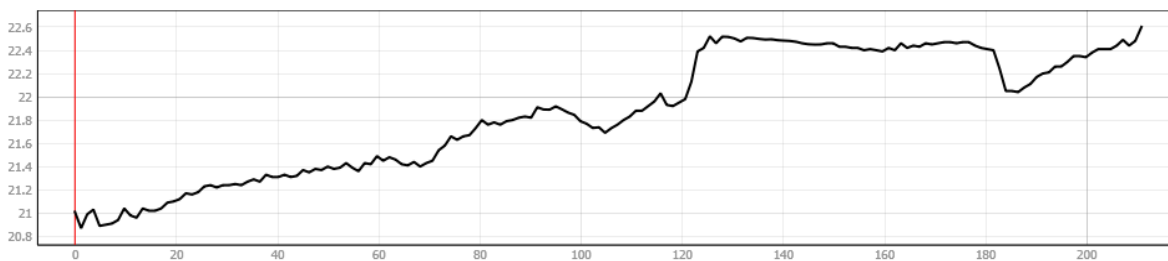
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

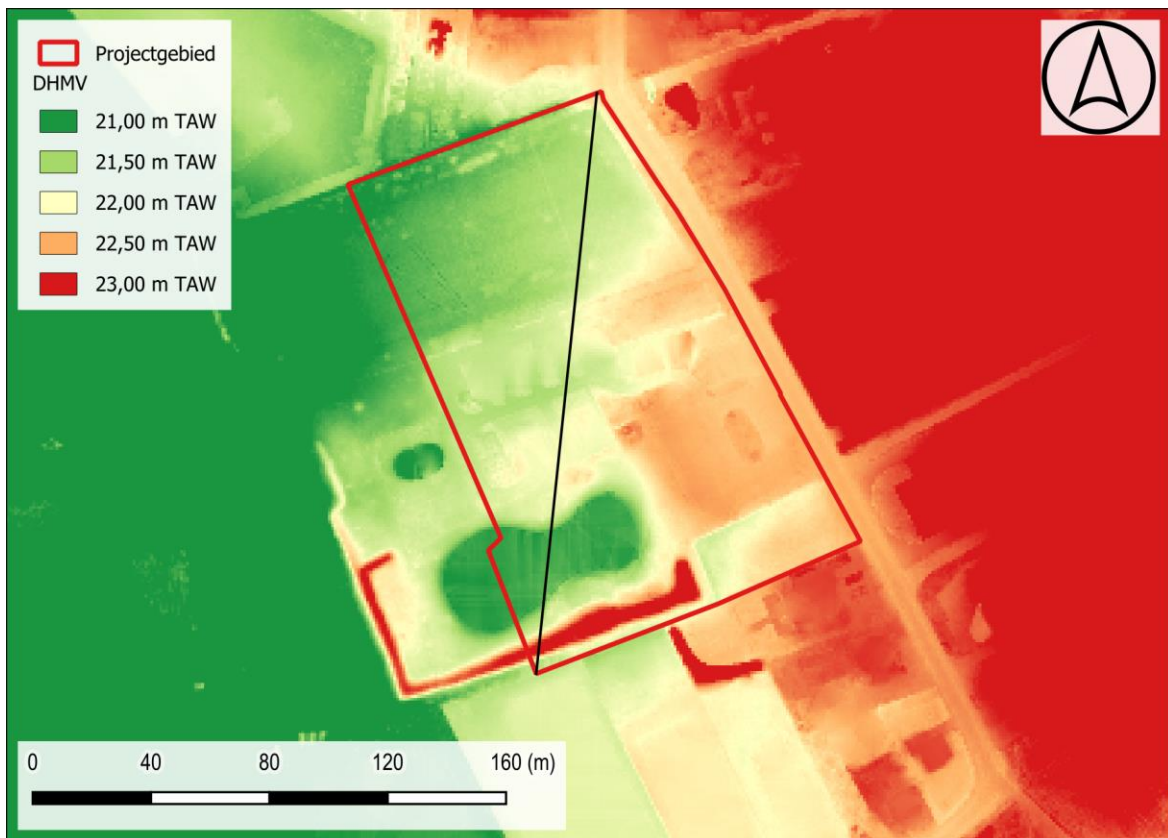
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

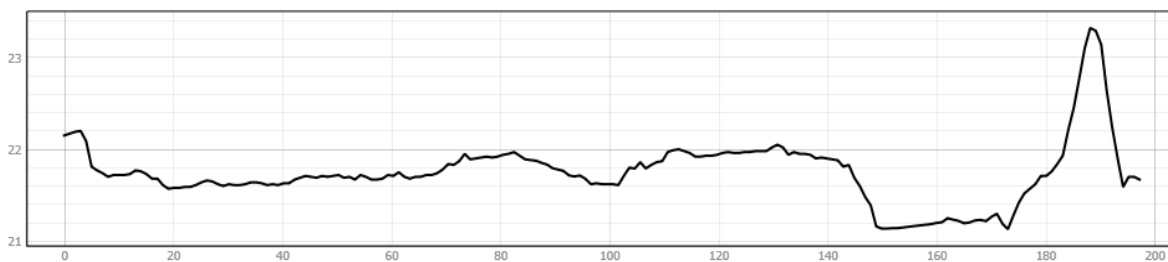
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

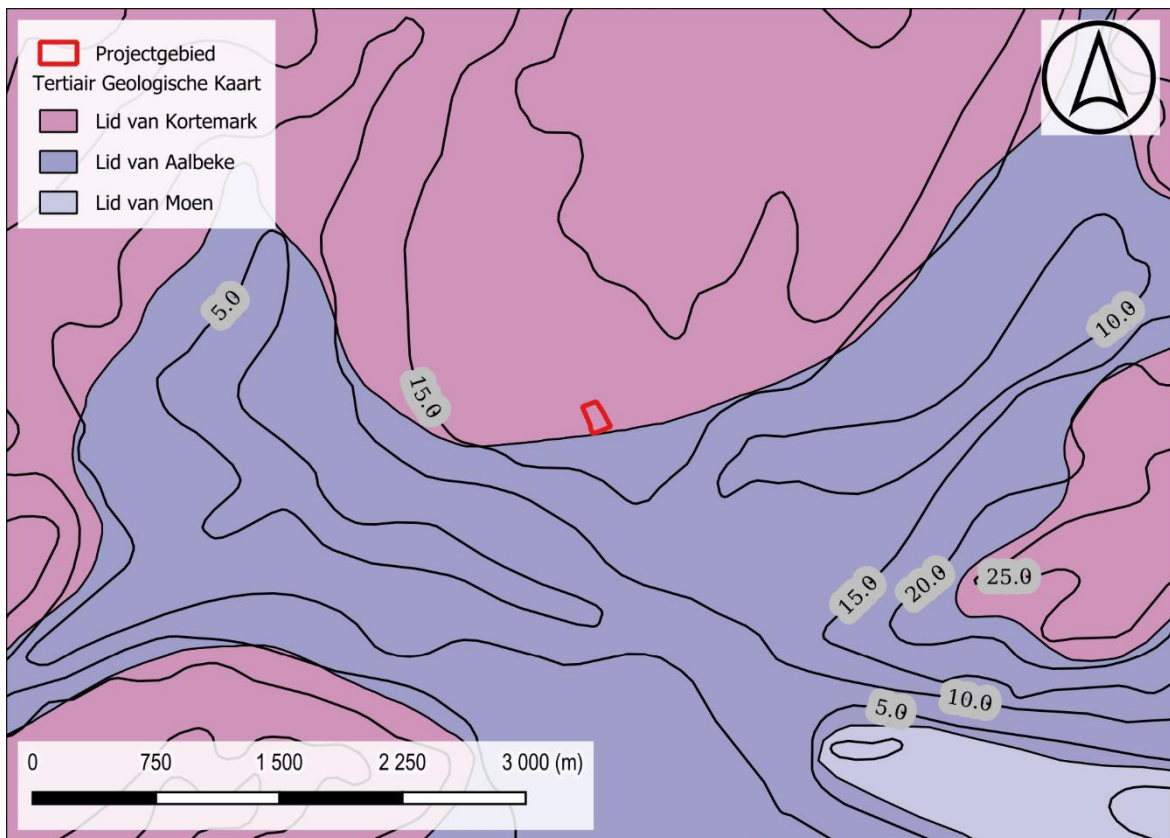
Figuur 9: Hoogteverloop NW-ZO

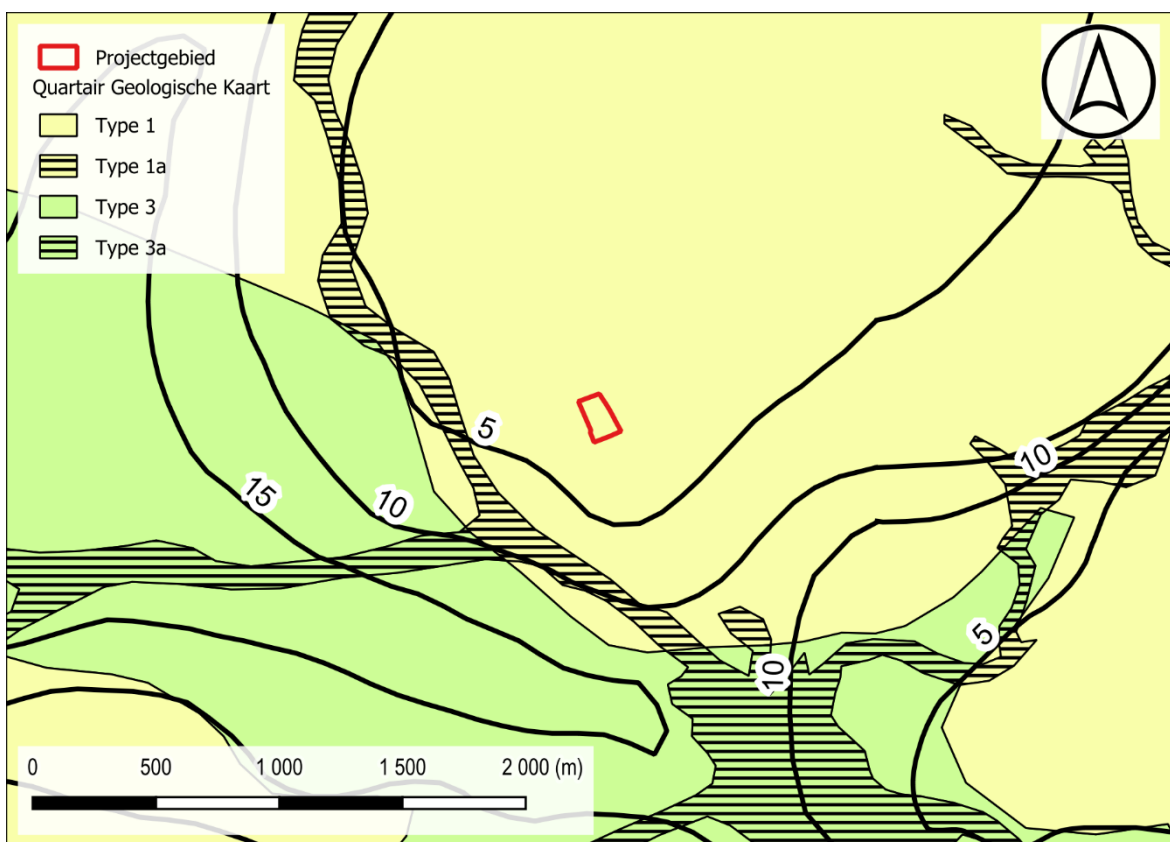
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

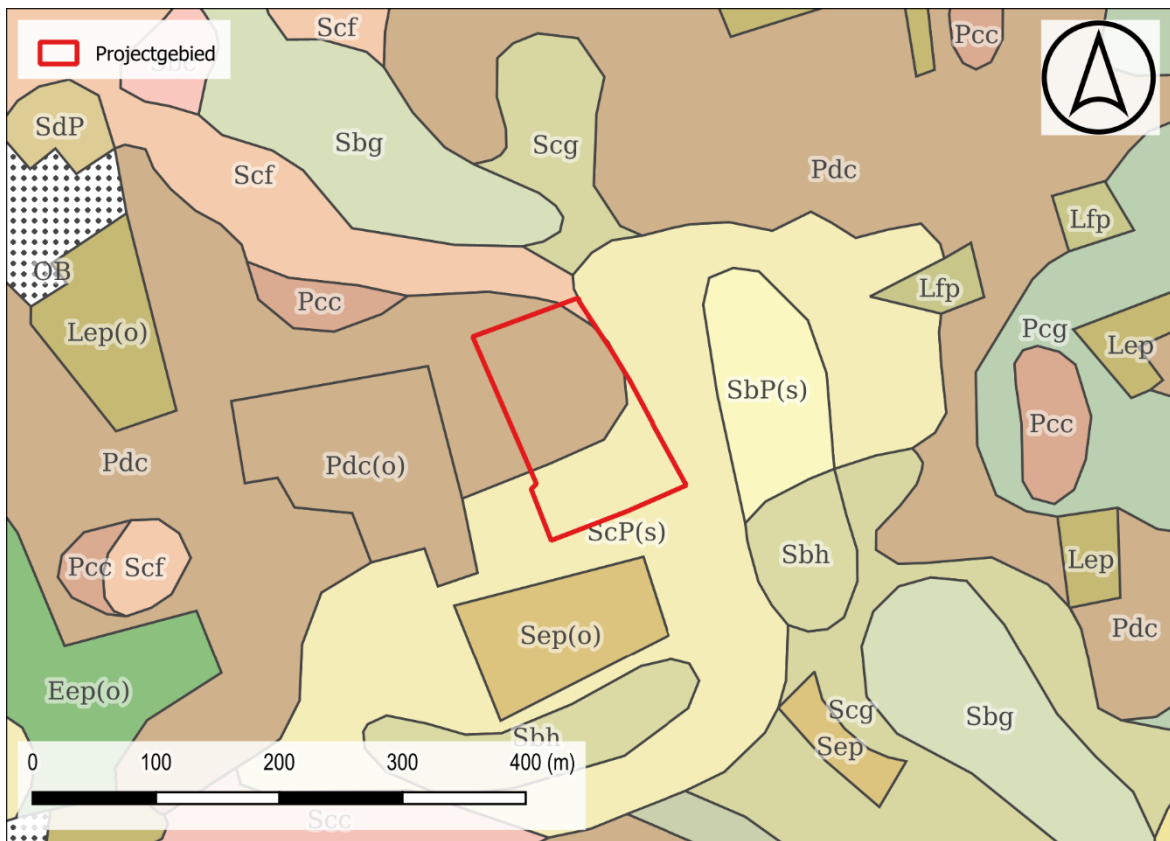
Figuur 11: Hoogteverloop NO-ZW

Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)

1.2.2 Historisch kader

I. Roeselare

Roeselare kent haar eerste vermelding omstreeks 822 als *Roslar* in een oorkonde waarin Lodewijk de Vrome het gebied schenkt aan de Sint-Pietersabdij van Saint-Amand-Les-Eaux in Noord-Frankrijk. De prestedelijke kern ontstond ter hoogte van het kruispunt van Romeinse heirbanen of diverticula Bavai-Rijsel-Menen-Roeselare-Brugge-Aardenburg en Doornik-Kortrijk-Wijnendale-Oudenburg. Boudewijn III de Jongere schenkt de stad in 957 het privilege tot het houden van een wekelijkse markt. In 1250 krijgt Roeselare de stadsrechten toebedeeld door Margaretha van Constantinopel.

De heerlijkheid van Roeselare beslaat enerzijds het zogenaamde Roeselare-Binnen en anderzijds het Roeselare-Buiten, waarvan het laatste is onderverdeeld in 23 heerlijkheden. In de 14de -15de eeuw is Roeselare een centrum van weefnijverheid. In 1488 plunderen huurlingen van Maximiliaan van Oostenrijk de stad, waarbij onder meer de hal, het Belfort en de Sint-Michielskerk grotendeels worden verwoest. De gebouwen worden opnieuw opgericht met steun van de heer van Wijnendale. In de 16de eeuw is er een overgang van de laken- naar de linnennijverheid. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) wijken veel wevers en intellectuelen uit naar Nederland, maar ook naar Duitsland en Engeland. De Oostenrijkse periode brengt relatieve rust en welvaart met zich mee. In 1751-1754 wordt de steenweg Brugge-Roeselare-Menen-Rijsel aangelegd, die samenvalt met de as Ieperstraat - Zuidstraat - Noordstraat.

In de eerste helft van de 19de eeuw heeft de linnennijverheid te lijden onder de concurrentie van de machinale weverijen uit Engeland, echter gedurende de tweede helft van de 19de eeuw is er een heropleving, onder meer door de aanleg van nieuwe infrastructuurwerken (spoorlijnen, kanaal Roeselare-Ooigem). Voorts is er de aangroei van scholen, medische en aanverwante instellingen.

Op 19 oktober 1914 wordt de oostelijke stadszijde verdedigd door de Fransen en woeden er gevechten langs het kanaal en in de Aardappelhoek. Ca. 150 gebouwen worden door de Duitsers in as gelegd. Na de inname door de Duitsers situeert Roeselare zich in het Duitse Etappengebied. De Flanderstellung loopt langsheen de westelijke stadsgrens. Roeselare wordt ingericht als een knooppunt in het Duitse militaire transportnetwerk. Tot juli 1917 blijven de verwoestingen nog relatief beperkt, daarna nemen de Britse luchtbombardementen toe. De subsidiëring van woningbouw na WO II stimuleert de bouw van sociale woonwijken rondom de stad, wat leidt tot een aanzienlijke stadsuitbreiding.³

³ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Roeselare [online], <https://id.erfgoed.net/themas/13730> (geraadpleegd op 7 maart 2024).

II. Projectgebied

Op de Ferrariskaart is het huidige stratenpatroon reeds te herkennen. In het zuiden van het onderzoeksgebied is een met bomen omgeven cirkelvormige omgrachting te zien met een doorsnede van ca. 50 m. Ter hoogte van het 'eiland' is geen bebouwing weergegeven. Mogelijk betreft het hier een in ongebruik geraakt opperhof of (groot) pestbos. Verder lijkt het terrein vrij van enige bebouwing en is het ingekleurd als akkerland. De cirkelvormige structuur is niet langer weergegeven op het 19e-eeuws kaartmateriaal. Er is contact opgenomen met Willem Hantson (Bie Radar), maar over deze circulaire structuur is op heden niet meer gekend.

De tracés van de huidige Aardappelhoek-, Populier- en Kachtemsestraat zijn reeds te herkennen. Iets verder ten noorden is een residentieel centrum te herkennen dat op de latere 19de eeuwse kaarten het toponiem *Aardapplehoek* krijgt. Op deze latere 19de eeuwse kaarten is geen gracht meer afgebeeld, wel een drietal gebouwstructuren in zuidoostelijke hoek langs de huidige populierstraat.

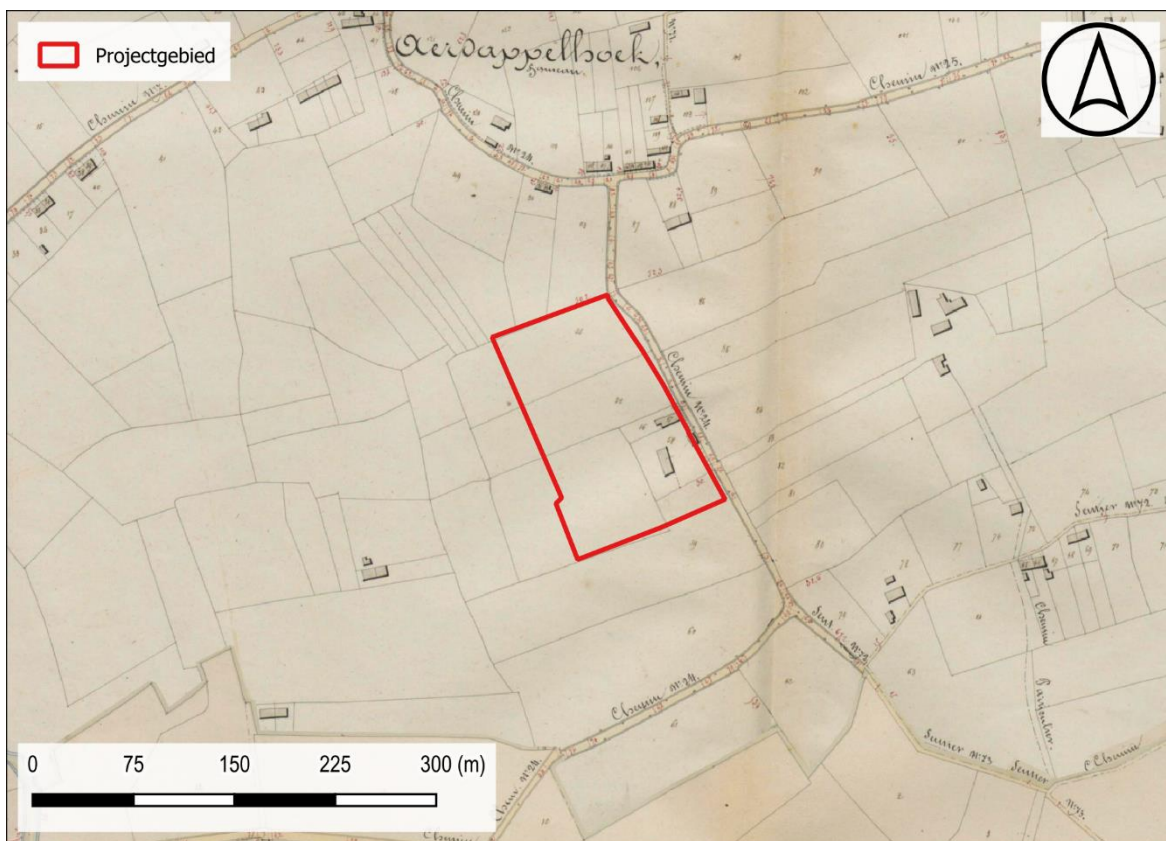
Op de topografische kaarten van het ministerie van openbare werken en wederopbouw uit ca. 1950-70 is de bebouwing binnen de projectgrenzen uitgebreid tot een 7-tal structuren. Dit is ook de situatie volgens de latere orthofoto uit 1971. Het noordelijke deel van het projectgebied doet hier dienst als gras-/weiland. Op het luchtbeeld uit 1979-90 is een poel gegraven in zuidwestelijke hoek. Voor de realisatie van deze poel is één gebouw gesloopt. Sindsdien hebben er binnen de projectgrenzen geen noemenswaardige verandering plaatsgevonden.

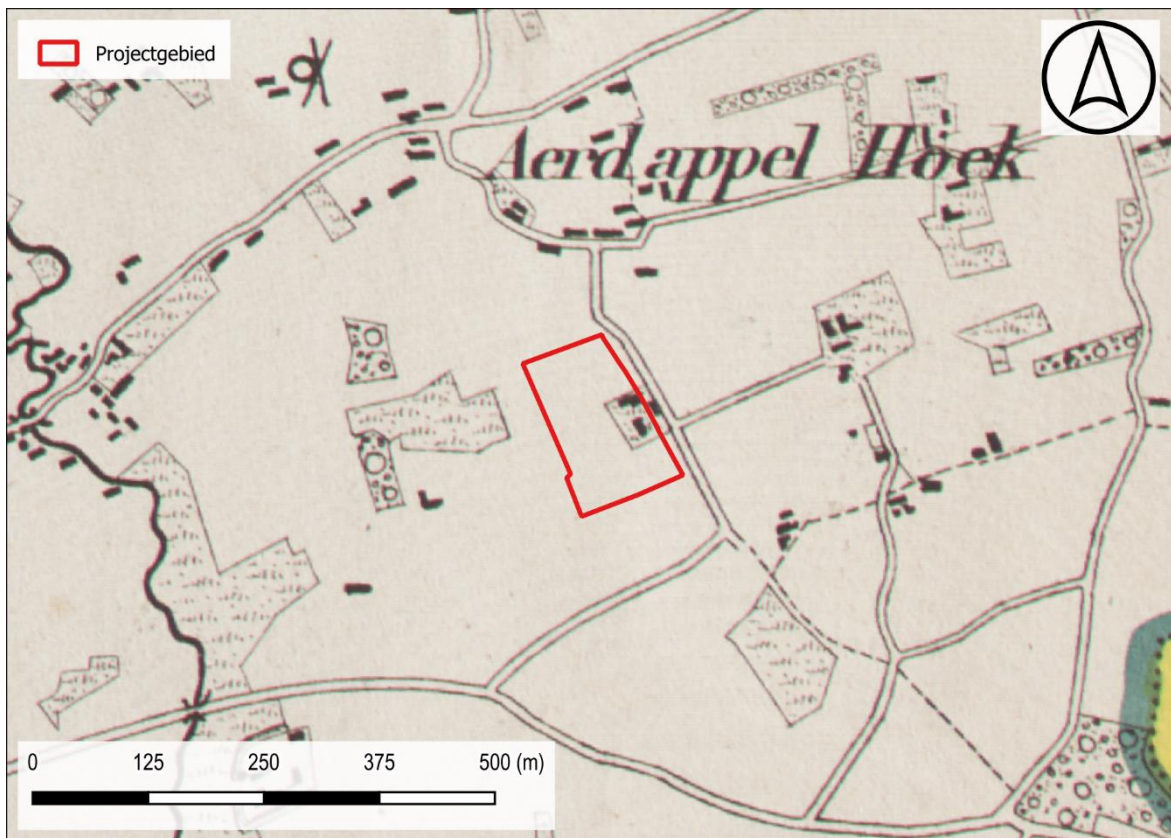
Figuur 15: Projectgebied bij benadering t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

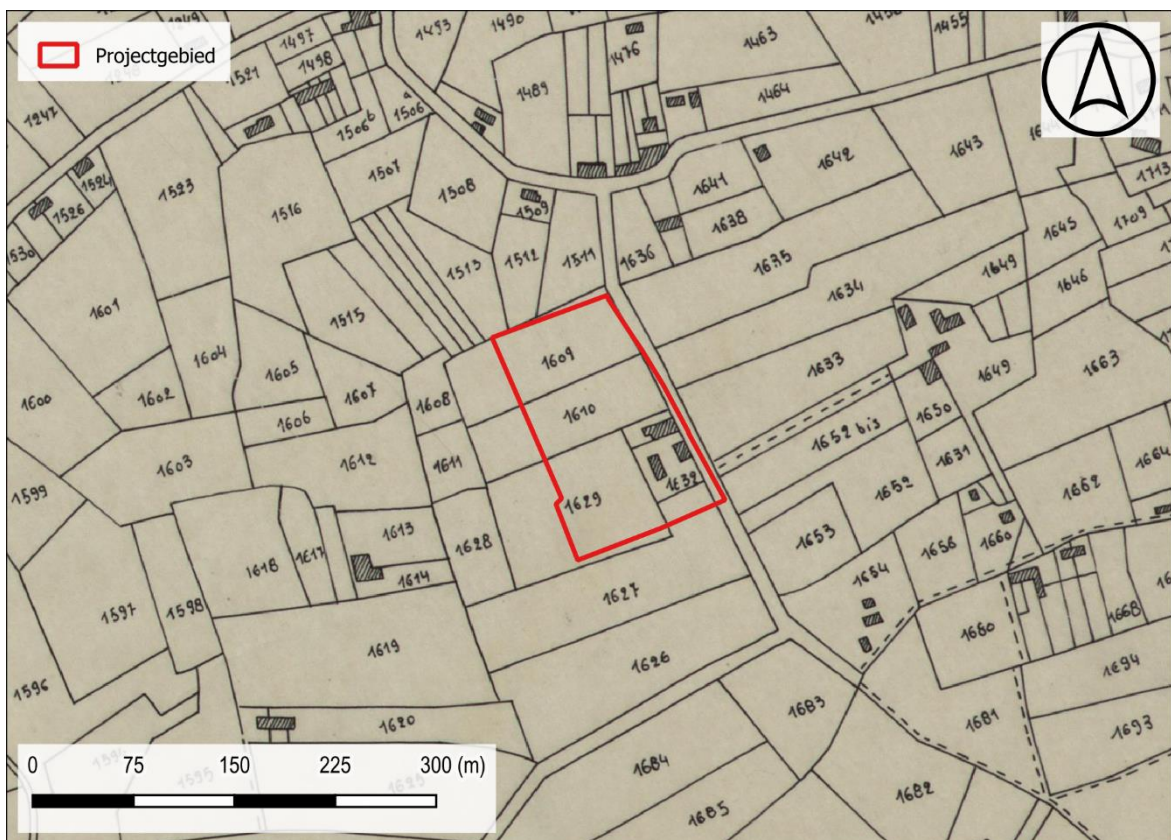
Figuur 16: Projectgebied bij benadering t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

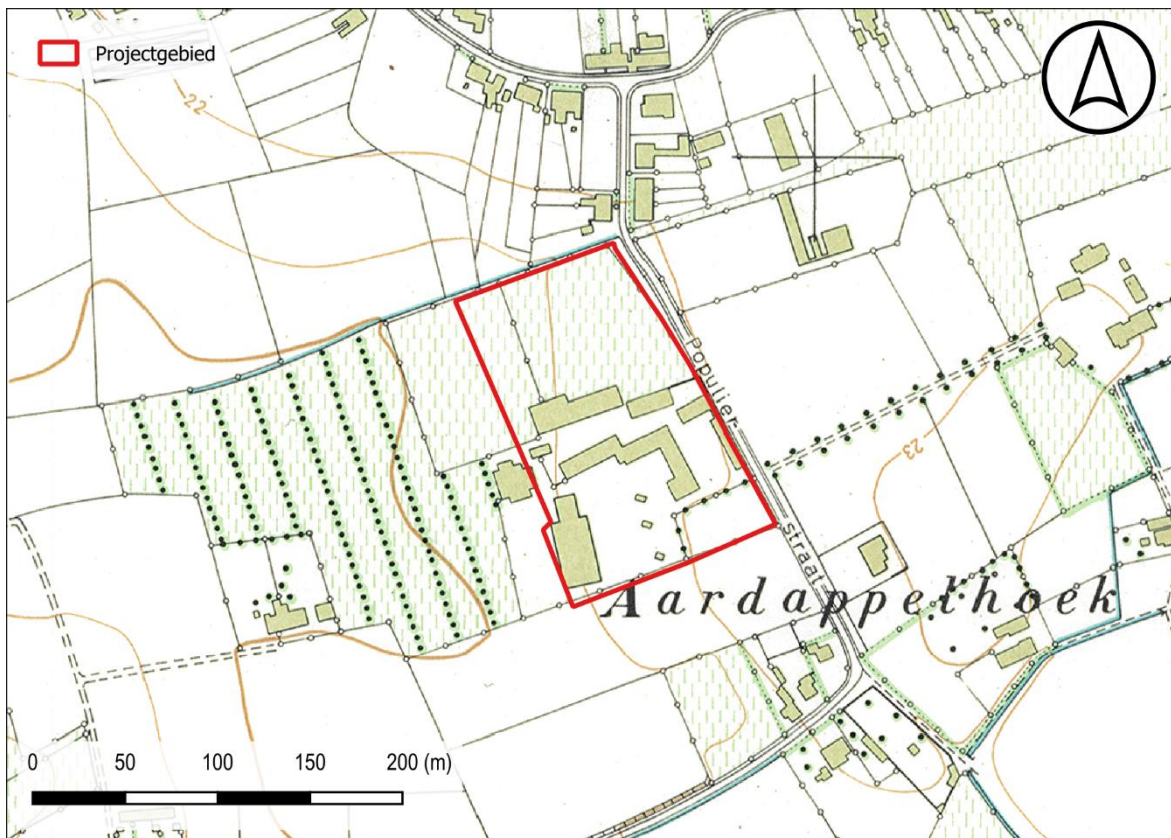
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. Topografische kaarten ministerie van openbare werken en wederopbouw, opname 1950-70. (© geopunt)

Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

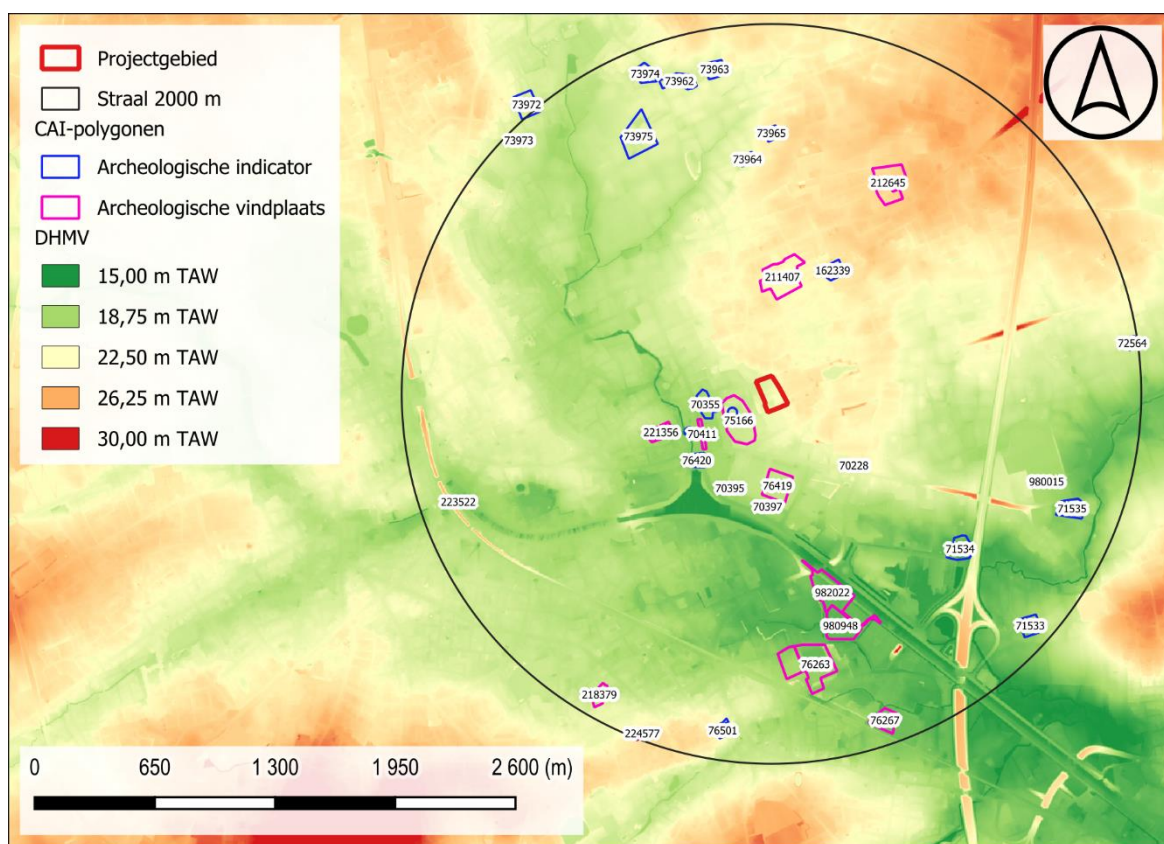
Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn meerdere archeologische vindplaatsen en archeologische indicatoren gekend. Een groot deel van de sites in de omgeving is gekend dankzij het werk van vrijwilligers en de vereniging voor oudheidkundige bodemonderzoek West-Vlaanderen. Langs de Mandelvallei werden sporen van bewoning uit de Romeinse periode en middeleeuwen in kaart gebracht. Langs de vallei werden op meerdere locaties ook grafmonumenten uit het laat neolithicum of bronstijd in kaart gebracht. Op verschillende plekken werd ook off-site relictten zoals losliggende sporen, resten van landindeling en losliggend vondstmateriaal uit de ijzertijd en vroege middeleeuwen. Daarnaast zijn er op meerdere locaties lithische artefacten gerecupereerd uit het mesolithicum. De gekende waarden wijzen op een zo goed als doorlopende menselijke aanwezigheid langs de vallei van de Mandel sinds de steentijden.

Figuur 26: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

70411	Controle van werken Midden-Romeinse tijd: steen- en pannenbakkerij. De dakpanoven ligt ten noorden van de kleiwinningskuil, op een hogergelegen zandrug. De bovenbouw van de oven is niet gevonden. De vloer van de (cirkelvormige) stookkamer was wel gedeeltelijk bewaard. Verder was er een stookgang en een stookplaats. De resten van een holle boomstam werden geïnterpreteerd als tochtregelaar. en zuiden van de dakpanoven werd een concentratie dakpanfragmenten, waaronder veel misbaksels, aangetroffen. In de nabijheid hiervan trof men verbrande aarde aan. Deze vondst werd geïnterpreteerd als kleiwinningskuil,
-------	---

	uitgezet in het alluvium van de Mandel en de Kromme Beek. De kuil werd secundair gebruikt als stortplaats voor ovenresten en misbaksels. Bron: Vanbrabant, K. & Goderis, J. 199, Noodonderzoek van een Romeinse dakpanoven te Roeselare In: Romeinendag 27 maart 1997, 20-24.
75166	Opgraving Mesolithicum: lithisch materiaal. Midden-Romeinse tijd: artisanale zone. Kuil met concentratie van metaalslakken (in verband te brengen met koperverwerking). Daarnaast Romeinse houtbouw met grachtjes en greppels, een gebouw met uitgegraven vloerniveau, vierpostenspieker, 5 eikenhouten waterputten met aardewerk, botmateriaal, leren sandalen, maalstenen, benen mesheft in de vorm van een kat, gewicht in basaltlava, tubuli, fragmenten ijzeroven, delen blaaspijp, bronzen ketels,... Mogelijk betreft het een Gallo-Romeinse artisanale nederzetting ten noorden van de Mandel. Ten noorden van het bewoningsareaal bevinden zich 4 brandrestengraven. Vroege middeleeuwen: aardewerk. Bron: Goderis J. en J. Termote (1988) Roeselare (W.-VI.): bedrijventerrein Haven: Romeinse nederzetting, in: Archeologie 1988/2, p. 165-166.
76263	Opgraving Middenmesolithicum: microlieten, (micro)klingen met afknotting, inkerving en afgestompte boord op basis van de microklingen in Coincy-stijl Laat neolithicum: minder verzorgde debitagestijl, mijnbouwsilex uit Spiennes onder de vorm van half-afgewerkte producten (klingen, bijlen). Schrabbers, boren, pijlpunten, pijlsnedes, gepolijste bijlen, zwaardere klingen met retouches en messen. Middenbronstijd: enkele bronstijdscherven, spinschijfje, circulaire gracht (diam. 16m) behorend tot een grafheuvel, onderbreking in de noordelijke zijde van de gracht. grondspoor met bruine verkleuring (micro-depressie afgedekt door colluvium), bevatte meer dan 1000 scherven, kleiner spoor met eveneens aardewerk Ijzertijd: 4 versierde ijzertijdscherven gevonden Karolingische periode: viertal concentraties aan paalsporen, doorsneden door een systeem van grachten. Vermoedelijk gaat het om een of meerdere woonerven bestaande uit een rechthoekig woonhuis en een reeks schuurtjes of spiekers. één 2-schepige huisplattegrond, 3 spiekers (2 4-palig, 1 6-palig), 4 waterputten, een hutkom Volle middeleeuwen: vermoedelijk woonhuis, mogelijk voorzien van een potstal. Daarnaast nog een aanzienlijke groep paalkuilen die mogelijk verband houden met deze woning, maar waaruit moeilijk een plattegrond op te maken valt. Onbepaald: waterput Bron: Goderis J. 2002: Archeologische opgravingen van 1977 t/m 2001 op het bedrijventerrein Lekken-Mandelstraat in Roeselare. Status quaestionis, in Tentoonstelling, Geo- Archeologisch Kijken, Villa Eksternest, Zilverberg, 8 september-13 oktober 2002, p. 14-25.
76267	Opgraving

	Laatmesolithicum: Organische resten: plantenresten, (o.a.hazelnooten, eikels), dierenbeenderen van hond en paard, ca. 1729 lithische artefacten: meerdere trapezia, kerfresten, kernen, kernflanken en spitsen waaronder enkele voorwerpen uit Wommersomkwartsiet Bron: De Cock, S. en J. Goderis. 1994: Veldactiviteiten van de vereniging voor oudheidkundig bodemonderzoek in West-Vlaanderen over de werkjaren 1993 en 1994, in Westvlaamse Archaeologica, 10, p. 76-81.
76419	Opgraving Vroege middeleeuwen: fragmenten van gedraaid reducerend gebakken kookpotten met strakke uitstaande rand en rolstempelversiering op schouder, fragmenten met eenvoudig overgeslagen rand en versiering van ingedrukte puntenrijen Bron: Goderis, J., J. Termote 1987: Prospectie en vooronderzoek te Roeselare Bedrijventerrein Haven, in Westvlaamse Archaeologica, 3, 1, p. 29-36.
150428	Mechanische prospectie Vroege bronstijd: 2 cirkelvormige sporen, circulaire gracht, mogelijk een gelijkaardig funerair monument als degene in fase 1. Circulair spoor met diameter van ca. 26,5m Karolingische periode: Gracht die mogelijk aansluit op het grachtensysteem van fase 1, 2 grondsporen die mogelijk als waterputten te interpreteren zijn (onder voorbehoud) en mogelijk ook fragmenten van constructies (paalkuilen, greppeltjes) Onbepaald: rechthoekig spoor met afgeronde zijden; mogelijk gaat het om een hooimijt of schelf Bron: Demeyere F. & Lammens W. 2007, Cirkelvormige sporen langsheen de Mandelstraat (Rumbeke - Roeselare, provincie West-Vlaanderen), in: Lunula 15, pp. 13-21
211407	Mechanische prospectie Nieuwe tijd: perceelsgreppels – kuilen Onbepaald: 2 houtskoolmeilers, datering onbekend. Bron: Demoen D., Gierts I. 2016: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Roeselare - Izegemseardeweg, BAAC- Vlaanderen Rapport nr. 169, Gent.
212645	Mechanische prospectie 18e eeuw: kuilen en greppels Bron: Vanhoutte C., Bartholomieux B. 2016: Archeologische opgraving Ardoorie Boterstraat (prov. West- Vlaanderen). Basisrapport conceptversie.
218379	Mechanische prospectie 19de eeuw: muurresten, puinkuilen en resten van gracht die de hoeve omringt

	Bron: Acke B., Bracke M., Van Quaethem K. 2017: Archeologienota Roeselare Het Seminariegoed. Archeologienota. Verslag van resultaten.
221356	Mechanische prospectie Romeinse tijd: kruisplattegrond - Doordat er amper vondstmateriaal werd aangetroffen en doordat de geanalyseerde koolstofstalen gecontamineerd waren, was het niet mogelijk om deze datering te verfijnen. De site bevond zich tussen de 20 en 60 cm onder het maaiveld op een hoogte tussen 18,24 m + TAW en 19,50 m + TAW. Bron: https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/6473 Nota (archeologieportaal)
224577	Mechanische prospectie Onbepaald: Tijdens het onderzoek werd slechts één grondspoor gevonden. Dit was bovendien van natuurlijke oorsprong (windval). De archeologische prospectie omvatte tevens een registratie van de bodemopbouw Bron: Mestdag, B, Apers T, 2018: Nota, Roeselare, Blinde-Rodenbachstraat (Prov. West-Vlaanderen), Monument Vandekerckhove, Ingelmunster.
980051	Opgraving Midden-Romeinse tijd: drie mogelijke gebouwplattegronden herkend worden: twee plattegronden van het type IIB en één van het type IIC. Beide types worden gedateerd in de Romeinse periode, vanaf de Flavische periode tot de late tweede eeuw. Bron: De Ketelaere, S. 2019: Eindverslag Opgraving Roeselare, Klaproosstraat, BAAC Vlaanderen Eindverslag 1249. Gent: BAAC Vlaanderen bvba.
980948	Opgraving Weichseliaan: Bij de aanleg van het profiel konden afzettingen herkend worden uit minstens 5 verschillende fasen. Een eerste fase bestaat uit fluviatiele afzettingen te dateren in het Weichseliaan. Deze zijn onderaan het profiel te vinden en bestaan voornamelijk uit een blauwgrijze klei. Bovenop deze lagen (en deels erdoor snijdend) konden lagen herkend worden die getuigen van een sterk dynamisch, fluviatiel milieu. Het gaat hier om vaak dunne afzettingen van zand en verslagen veen. Bij enkele van deze lagen werden C14-dateringen uitgevoerd, die deze in de late bronstijd-midden ijzertijd plaatsen. Bron: Timmermans, E, Janssens, D. & Janssens, N. 2020: Eindverslag Roeselare Regenbeekstraat (West-Vlaanderen). Adede archeologisch rapport 655, Gent.
982022	Mechanische prospectie Steentijd: één bewerkte vuursteen Volle middeleeuwen: Een greppel kon aan de hand van een aardewerkscherf gedateerd worden in de volle middeleeuwen. Bron: OVERMEIRE J., DESMET CH. & CREUTZ M. 2019: Nota Kanaal Roeselare-Leie, Kaaimuur River Terminal Roeselare: Verslag van Resultaten. BAAC Vlaanderen Rapport 1266, Gent

II. Archeologische indicatoren

70218	Veldprospectie Mesolithicum: lithisch materiaal.
70219	Veldprospectie Mesolithicum: lithisch materiaal.
70228	Veldprospectie Finaal paleolithicum: een kling
70355	Veldprospectie Romeinse tijd: aardewerk, imbrices, tegulae.
70367	Veldprospectie Mesolithicum: lithisch materiaal.
70395	Veldprospectie Mesolithicum: lithische artefacten
70397	Veldprospectie Mesolithicum: lithische artefacten
71533	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
71534	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
71535	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
72564	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
73962	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
73963	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
73964	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
73965	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
73972	Indicator cartografie

	Volle middeleeuwen: site met walgracht
73973	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
73974	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
73975	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: site met walgracht
76420	Veldkartering Late middeleeuwen: In oorsprong enkelvoudige site met walgracht (vierhoekige ophoging) (enkel nivellering waargenomen tijdens onderzoek)
76501	Veldkartering 18 ^{de} eeuw: enkele inhumatiegraven, alsook enkele vondsten uit de 17de tot de 19de eeuw van kort na de Franse Revolutie
162339	Indicator luchtfotografie 20 ^e eeuw: loopgraaf WO I
223522	Metaaldetectie 20 ^e eeuw: bajonet, vermoedelijk WO II
980015	Metaaldetectie 13 ^{de} eeuw: Leuvense denarius van Aleydis van Bourgondië (1261-1268), van het type leeuwenschild.

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling aan de Populierstraat 105 te Roeselare. Het volledige plangebied is ca. 18 321 m² groot en wordt ingenomen door meerdere gebouwen en verharding. In de zuidwestelijke sector van het terrein zijn 2 waterpartijen aanwezig. In het kader van de geplande werken worden 3 van de bestaande structuren gesloopt en een deel van de verharding wordt ook uitgebroken. Deze sloopwerken beslaan een gecombineerde oppervlakte van ca. 2677 m². Het zuidelijke deel van het plangebied blijft grotendeels behouden.

Roeselare is gelegen in de Vlaamse zandleemstreek. Het plangebied is net ten noordoosten van de samenvloeiing van de (gekanaliseerde) Mandel en de Krommebeek. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied een profiel weer dat bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. De bodemkaart geeft een bodem weer met een bedolven bodemprofiel. Gelet op de ligging langs de rand van twee valleien, op iets hoger terrein dient ter hoogte van het plangebied uitgegaan te worden van een verhoogde trefkans inzake artefactenconcentraties. Uit de gegevens van de bodemkaart kan vermoed worden dat de bewaringskansen m.b.t. artefactensites gunstig kunnen zijn. Daartegenover staat echter dat er in het verleden reeds bouwwerken zijn uitgevoerd en vijvers zijn uitgegraven waardoor het bodemarchief mogelijk is verstoord.

De cartografische bronnen reflecteren een open en landelijke omgeving. Het onderzoeksgebied bevindt zich op bijna 2,5 km ten oosten van het historische centrum van Roeselare. Op de Ferrariskaart is het huidige stratenpatroon reeds te herkennen. In het zuiden van het onderzoeksgebied is een met bomen omgeven cirkelvormige omgrachting te zien met een doorsnede van ca. 50 m. Ter hoogte van het 'eiland' is geen bebouwing weergegeven. Mogelijk betreft het hier een in ongebruik geraakt opperhof of (groot) pestbos. Verder lijkt het terrein vrij van enige bebouwing en is het ingekleurd als akkerland. De cirkelvormige structuur is niet langer weergegeven op het 19^e-eeuws kaartmateriaal. Tegen de huidige Populierstraat is een hoeve afgebeeld. Op de kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is de huidige toestand reeds te herkennen. Deze wijzigt weinig de voorbije decennia.

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn meerdere archeologische vindplaatsen en archeologische indicatoren gekend. Een groot deel van de sites in de omgeving is gekend dankzij het werk van vrijwilligers en de vereniging voor oudheidkundige bodemonderzoek West-Vlaanderen. Langsheen de Mandelvallei werden sporen van bewoning uit de Romeinse periode en middeleeuwen in kaart gebracht. Langs de vallei werden op meerdere locaties ook grafmonumenten uit het laat neolithicum of bronstijd in kaart gebracht. Op verschillende plekken werd ook off-site relictten zoals losliggende sporen, resten van landindeling en losliggend vondstmateriaal uit de ijzertijd en vroege middeleeuwen. Daarnaast zijn er op meerdere locaties lithische artefacten gerecupereerd uit het mesolithicum. De gekende waarden wijzen op een zo goed als doorlopende menselijke aanwezigheid langs de vallei van de Mandel sinds de steentijden.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoekgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Op basis van het gunstige landschappelijke kader en de gekende waarden in de omgeving bestaat de verwachting uit zowel artefactenconcentraties als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. Daartegenover staat echter dat bouwactiviteiten in het verleden het bodemarchief mogelijk ten dele of volledig hebben verstoord. Teneinde de bodemopbouw en bewaringskansen te evalueren dient een landschappelijk bodemonderzoek na de sloopwerken de bodemopbouw en bewaringskansen te evalueren. Mochten plaatselijk bodemhorizonten aanwezig zijn die indicatief kunnen zijn voor betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactenconcentraties, dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken. Vervolgens is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte manier om de aanwezigheid van bodemsporen te evalueren en de impact van de geplande werken hierop in te schatten indien dit nog kan leiden tot kenniswinst.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	7
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).9	
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	11
Figuur 9: Hoogteverloop NW-ZO	11
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	12
Figuur 11: Hoogteverloop NO-ZW	12
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	13
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	13
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)	14
Figuur 15: Projectgebied bij benadering t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	16
Figuur 16: Projectgebied bij benadering t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	17
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	17
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	18
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt).....	18
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. Topografische kaarten ministerie van openbare werken en wederopbouw, opname 1950-70. (© geopunt)	19
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt).....	19
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt).....	20
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt).....	20
Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt).....	21
Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt).....	21
Figuur 26: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	23

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

